

รายงานสรุปผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
เรื่อง

แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมรังแก
ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา

Guidelines for Solving Bullying Behaviors among Islamic Private School
Students in Songkhla Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษตรชัย และหีม
ดร. อุทิศ สัจจรัตน์

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีงบประมาณ 2556

1. ชื่อโครงการวิจัย:

แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมมาร้างแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในจังหวัดสงขลา

2. คณะนักวิจัย และคณะ/หน่วยงานต้นสังกัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษตรชัย และทีม
ดร.อุทิศ สังข์รัตน์

ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. สารบัญ

1. ชื่อโครงการ	1
2. คณะนักวิจัย และคณะ/หน่วยงานต้นสังกัด	1
3. สารบัญ	1
4. กิตติกรรมประกาศ	1
5. รายการนิพนธ์ต้นฉบับที่ส่งไปตีพิมพ์	2
6. บทคัดย่อ	2
7. บทสรุป	3
7.1 ความเป็นมา	3
7.2 ระยะเวลาวิจัย	5
7.3 แหล่งทุนสนับสนุน	5
7.4 การดำเนินการวิจัย	5
7.5 ผล และการอภิปรายผล	9
7.6 การนำไปใช้ประโยชน์	16
8. ภาคผนวก	18
8.1 ภาคผนวก 1 นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องที่ 1	18
8.2 ภาคผนวก 2 นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องที่ 2	26

4. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2556 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยและคณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และนักเรียน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณนักวิจัยผู้ช่วยทุกท่านที่ทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนามได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเช่นกัน

ขอขอบคุณกองบรรณาธิการ Journal of Asian Socail Science ของ Canadian Center of Science and Education, Canada ที่ตอบรับการตีพิมพ์นิพนธ์ต้นฉบับทั้งสองเรื่อง
 สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดวิธีวิทยาการวิจัยให้แก่คณะผู้วิจัย

5. รายการนิพนธ์ต้นฉบับที่ส่งไปตีพิมพ์

1. Laeheem, K. (2013). Guidelines for solving bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla province. *Asian Socail Science*, 9(11), 83-89.
2. Laeheem, K. (2013). The effects of group study activities on the reduction of bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla province. *Asian Socail Science*, 9(11), 308-315.

6. บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา และศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มศึกษาที่มีต่อการลดพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการศึกษาเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยวิธีการประชุมระดมสมองและการประชุมวิพากษ์กับตัวแทนครู จำนวน 10 คน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 10 คน และตัวแทนพ่อแม่ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้หลักตรรกะเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคุมเปรียบเทียบ โดยยึดแนวทฤษฎีฐานราก (Grounded theory method) และการศึกษาเชิงปริมาณเป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยการทดลองกับนักเรียนจำนวน 200 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 100 คน และกลุ่มควบคุม 100 คน โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ซึ่งกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษา และกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของโรงเรียน โดยใช้แบบแผนการวิจัย true control group pretest posttest design แบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นของนักเรียน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา คือ การใช้กิจกรรมกลุ่มศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการอบรมแนวทางที่ถูกต้องตามวิถีอิสลาม การแนะนำตักเตือนเชิงสร้างสรรค์ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และการสอนศาสนา การฝึกอบรมระเบียบวินัย และจัดโครงการแก่นักเรียนเป็นพิเศษ โดยเน้นกระบวนการขัดเกลาจิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และจิตวิญญาณทางศาสนาอิสลาม

2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาและที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนมีพฤติกรรมการรังแกไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษามีพฤติกรรมการรังแกลดน้อยลงกว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. บทสรุป

7.1 ความเป็นมา

พฤติกรรมการรังแกระหว่างนักเรียนในโรงเรียนถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจและวิตกกังวลทั้งต่อนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งต่อนักเรียนที่รังแกผู้อื่นและนักเรียนที่ถูกเพื่อนรังแก โดยนักเรียนที่ถูกรังแกมักจะได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความทุกข์ มีความกลัว มีความหวาดผวา ไม่กล้ามาโรงเรียนหรือลาออกจากโรงเรียน มีการพกพาอาวุธเพื่อป้องกันตัวหรือแก้แค้น (Boulton & Underwood, 1992; Craig, 1998) มีอาการวิตกกังวล นอนไม่หลับ และนอนละเมอหรือนอนฝันร้าย เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวตามหลอกหลอนอยู่ตลอดเวลา (Kalitila-Heino & Rimpela, 1999) และกลายมาเป็นรอยแผลหรือความทรงจำจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ (Rigby, 1996) ในขณะที่นักเรียนที่รังแกผู้อื่นมักรังแกเพื่อความสนุกสนาน ต้องการเรียกร้องความสนใจ และต้องการแสดงพลังอำนาจ (Besag, 1989) มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวรังแกในสังคมและในครอบครัวต่อไปในอนาคต ดังที่เคยกระทำเมื่อตอนที่ยังเป็นนักเรียน เช่น การทะเลาะตบตีกับคู่สมรสและบุคคลในครอบครัว การลงโทษบุตรหลานอย่างรุนแรง และการล่วงละเมิดทางเพศ (การีมะห์ และหิม และ ดวงมณี จงรักษ์, 2554; (Laeheem, Kuning, McNeil, & Besag, 2008; Laeheem, Kuning, & McNeil, 2009) มีแนวโน้มสูงที่ก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรง เช่น การข่มขู่เพื่อนบ้าน การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย และการเป็นมือปืนรับจ้าง เป็นต้น และบางคนอาจกลายเป็นอันธพาล (Farrington, 1993; Marano, 1995; Junger-Tas, 1996) อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการรังแกกันในโรงเรียนแม้ว่าจะเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย และมีผลกระทบต่อเด็กเป็นอย่างมาก แต่สังคมมักมองข้ามไป มองเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดาหรือถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมปกติของเด็ก จึงไม่ได้ให้ความสนใจและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเท่าที่ควร (สมบัติ ตาปัญญา, 2549)

พฤติกรรมการรังแกกันเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความแข็งแรงมากกว่าหรือนักเรียนที่มีจำนวนมากกว่ากระทำต่อนักเรียนที่มีความอ่อนแอกว่า นักเรียนที่มีปมด้อยร่างกายไม่สมประกอบ และนักเรียนที่มีจำนวนน้อยกว่า โดยการทำร้ายร่างกาย ทำร้ายอารมณ์ความรู้สึก และทำร้ายจิตใจ ดังคำกล่าวที่ว่าพฤติกรรมการรังแกเป็นพฤติกรรมของเด็กเถรที่เริ่มต้นด้วยการขอบคลุมผู้อื่นอย่างไม่ยุติธรรมทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก (Greenbaum, 1988; เกษตรชัย และหิม, 2554) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ทำร้ายร่างกายและทำร้ายจิตใจผู้อื่นโดยเจตนา จนทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว ความทุกข์ และได้รับบาดเจ็บ ซึ่งเป็นการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของผู้ที่มีพลังกำลังและมีพลังอำนาจมากกว่าโดยการบีบบังคับผู้มีพลังอำนาจน้อยกว่า และเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กคนเดียวกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (Farrington, 1993) เป็นพฤติกรรมของคนส่วนน้อยที่ควรพิจารณา

เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของคนที่มีความวิตกกังวลไม่ปกติ โดยมักสร้างความรำคาญ ความลำบากใจ และความเดือดร้อนแก่คนรอบข้างอย่างไม่ยุติธรรมทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก (Beane, 2003) เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่พยายามแสดงถึงอำนาจในการปกครอง การควบคุม และข่มขู่ผู้อื่นให้กลัว (Coloroso, 2003) และเป็นพฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่มีรูปร่างใหญ่ แข็งแรง และเรียนไม่ค่อยเก่ง ที่แสดงต่อบุคคลที่มีรูปร่างเล็กกว่า อ่อนแอกว่า เรียนเก่งกว่า และไม่มีทางสู้หรือไม่มีทางป้องกัน แต่อย่างไรก็ตามเด็กบางคนกลับเป็นคนที่ประสบความสำเร็จและสร้างชื่อเสียงด้านกีฬาแก่โรงเรียน (Preble, 2003) รวมทั้งเป็นการแสดงพฤติกรรมการขู่ขู่อย่างสม่ำเสมอ โดยการก่อกวน ล้อเลียน กล่าวร้าย และทำร้าย ซึ่งเป็นความตั้งใจที่จะทำอันตรายผู้อื่นอย่างไม่ลดละ หรือความประพฤติที่ไม่เหมาะสม น่ารังเกียจ ซึ่งเป็นการละเมิดกฎระเบียบต่าง ๆ และบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าตนเองมีอำนาจหรือสถานะที่สูงกว่า (Adams, 2003; การ์มีะห์ และหิม และ ดวงมณี จงรักษ์, 2554)

จากการศึกษาความชุกของพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลามีพฤติกรรมการรังแกอยู่ในระดับปานกลาง (เกษตรชัย และหิม และ อุทิศ สังขรัตน์, 2555) และนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีมีพฤติกรรมการรังแกอยู่ในระดับปานกลาง (Laeheem, 2013) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงที่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ ให้ความสนใจ และให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรังแกกันของนักเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือและปรับปรุงแก้ไขให้เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่รุนแรงมากขึ้นต่อไป ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขพฤติกรรมการรังแกกันอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การฝึกการกล้าแสดงออก (พรทิพย์ ทรัพย์สิน, 2532) การใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวกกับการปรับสินไหม (สัมฤทธิ์ แก้วพูลศรี, 2534) การฝึกหะฐะโยคะ (สุพัตรา สอนจันทร์, 2542) การฝึกดนตรีไทยและการควบคุมตนเอง (วิมลรัตน์ คำวัจนัง, 2544) การฝึกพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (ศิริลักษณ์ พิณพาทย์, 2545) การใช้เทคนิคการเรียนรู้จากผลกรรมของตัวแบบ (ณัฐกานต์ เกรียงศรี, 2547) และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (ทัศนีย์ ตระกูลศุภชัย, 2547) เป็นต้น ในขณะที่ในต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขพฤติกรรมการรังแกเป็นจำนวนมากเช่นกัน เช่น The Bullying Prevention Handbook: A Guide for Principals, Teachers, and Counselors (Hoover & Oliver, 1996), No-bullying Program: Preventing Bullying/ Victim Violence at School (Bitney & Title, 1997), Participant Role Approach to School Bullying: Implications for Interventions (Salmivalli, 1999), The Seville Anti-bullying in School Project (Ortega & Lera, 2000), Olweus' Core Program Against Bullying and Antisocial Behavior: A Teacher Handbook (Olweus, 2001), Bullying Prevention Program: Excerpted from Time to Act and Time to React (Evers, 2010) เป็นต้น ซึ่งต่างพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการรังแกลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา โดยต้องการศึกษาว่าแนวทางที่เหมาะสมใน

การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ร้ายแก่สำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ควรเป็นอย่างไร รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับผลของกิจกรรมกลุ่มศึกษาที่มีต่อการลดพฤติกรรมการณ์ร้ายแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา โดยต้องการศึกษานักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษามีพฤติกรรมการณ์ร้ายแก่ลดลงหรือไม่อย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันพฤติกรรมการณ์ร้ายแก่และปรับลดพฤติกรรมการณ์ร้ายแก่นักเรียน ก่อนที่ปัญหาดังกล่าวจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนเป็นปัญหาของสังคมที่ยากต่อการป้องกันและแก้ไข และช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันที่

7.2 ระยะเวลาวิจัย

1 ปีงบประมาณ (7 ธันวาคม 2555 – 6 ธันวาคม 2556)

7.3 แหล่งทุนสนับสนุน

กองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

7.4 การดำเนินการวิจัย

7.4.1 การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการประชุมระดมสมอง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ร้ายแก่นักเรียน และด้วยวิธีการประชุมวิพากษ์ เพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ร้ายแก่นักเรียนให้มีความสมบูรณ์ เป็นรูปธรรม และสามารถไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่มคือ ตัวแทนครู จำนวน 10 คน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 10 คน และตัวแทนพ่อแม่ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ซึ่งในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมประชุมระดมสมองและประชุมวิพากษ์นั้นผู้วิจัยทำการประสานงานกับโรงเรียนเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ปีที่ 1 และปีที่ 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ประสานงาน และคัดเลือกผู้เข้าร่วมการประชุมระดมสมองและประชุมวิพากษ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการยึดหลักตรรกะเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคู่บริบท และยึดตามแนวทฤษฎีฐานราก (Grounded theory method) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การเปิดรหัส โดยนำข้อมูลจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมระดมสมอง และการจัดเวทีวิพากษ์ทำการเปิดรหัสให้ได้มากที่สุด โดยการเปิดรหัสแบบประโยคต่อประโยคหรือย่อหน้าต่อย่อหน้า โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การเปิดรหัสตามข้อมูลที่ได้จากคำพูด ข้อโต้แย้ง ข้อเสนอสนับสนุน และการแลกเปลี่ยน โดยการจัดแยกและจัดรวมเนื้อหาและประเด็นที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก และการเปิด

รหัสตามข้อบ่งชี้ทางทฤษฎี เป็นการนำความรู้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเชื่อมโยงกับข้อมูลเนื้อหาและประเด็นที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก

2) การสร้างหัวข้อ โดยการพิจารณาจัดหมวดหมู่ของรหัสที่มีความคล้ายกัน หรือมีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น บริบท เงื่อนไข หรือผลลัพธ์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตามกระบวนการของปรากฏการณ์หรือข้อมูลเนื้อหาและประเด็นที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างชัดเจน

3) การเปิดรหัสสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อที่ได้กับบริบทที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้หัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ตลอดจนหัวใจของสาระ

7.4.2 การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาปีการศึกษา 2555 จำนวน 49 โรงเรียน 24,432 คน (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา, 2555) และใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน จากโรงเรียนเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ปีที่ 1 และปีที่ 2 ของโครงการจำนวน 10 โรงเรียน ๆ ละ 20 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีคะแนนสูงจากการวัดด้วยแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่น และยินยอมเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษา แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือเป็นกลุ่มทดลอง 10 คนและกลุ่มควบคุม 10 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบหยิบบิลลาจ โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษา และกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ

1) แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาตั้งแต่ปีที่ 1 ของโครงการ โดยแบบคัดกรองดังกล่าวมี 2 ชุดที่มีลักษณะข้อคำถามต่างกัน คือ ชุดที่ 1 มีข้อคำถาม 26 ข้อ เป็นการถามพฤติกรรมของนักเรียนในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น เมื่อทะเลาะกับเพื่อนก็มักจะลงเอยด้วยการชกต่อย และฉันจะชวนเพื่อนไปทำร้ายร่างกายคนที่ฉันไม่พอใจหรือโกรธ เป็นต้น ส่วนชุดที่ 2 มีข้อคำถาม 28 ข้อ เป็นการถามนักเรียนว่าเคยแสดงพฤติกรรมอย่างนั้นหรือไม่ และบ่อยครั้งแค่ไหน เช่น การเตะ การชกต่อย และการล้อเลียน เป็นต้น ซึ่งแบบคัดกรองทั้งสองชุดมีกระบวนการพัฒนาที่เหมือนกันทุกประการ โดยนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่น คือนักเรียนที่แบบคัดกรองทั้งสองชุดจำแนกว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงตรงกัน ซึ่งแบบคัดกรองชุดที่ 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 มีค่าการทดสอบที่ 2.98-12.44 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000-.003 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .33-.70 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .943 ส่วนแบบคัดกรองชุดที่ 2 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีค่าการทดสอบที่ 7.27-18.65 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ทุกข้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .28-.82 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .954 (เกษตรชัย และหิม และ อุทิศ สังขรัตน์, 2555)

2) กิจกรรมกลุ่มศึกษาที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนและลดพฤติกรรมรังแกผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นด้วยตนเองโดยการจัดประชุมระดมสมอง และปรับปรุงจากกิจกรรมกลุ่มของ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546) พรทิพย์ วัฒนพงษ์ (2548) และชลธิชา ฤทธิ์เนติกุล (2552) หลังจากผู้วิจัยจัดเวทีวิพากษ์เพื่อร่วมกันประเมินและพิจารณาลักษณะ รูปแบบ และเนื้อหาของกิจกรรมกลุ่มศึกษาให้มีความชัดเจน มี

ประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการกับหลักการและแนวคิดของหลักการศาสนาอิสลาม โดยกิจกรรมกลุ่มศึกษาดังกล่าวใช้เวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที รวม 30 ครั้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการอบรมขัดเกลาตามรูปแบบอิสลามที่เน้นการให้ความรู้ด้านศาสนาทั้งในเรื่องหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม รวมทั้งการฝึกให้มีการปฏิบัติศาสนกิจ โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่เหมือนกันทุกสัปดาห์ตามแนวทางการจัดกิจกรรมฮาลาเกาะห์ แต่จะแตกต่างกันที่เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาร่วมกัน เช่น

- การละเมิดหรือการรังแกผู้อื่นโดยการทำร้ายร่างกายจนถึงขั้นมีบาดแผลถือเป็นสิ่งที่ศาสนาอิสลามสั่งห้ามโดยเด็ดขาด ซึ่งเป็นบาปใหญ่อันดับที่สองในศาสนาอิสลามรองจากการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์
- การสร้างความเดือดร้อนและละเมิดรุกรานผู้อื่นถือว่าเป็นความบกพร่องของศาสนาและยังเสี่ยงต่อการตกนรก โดยบุคคลที่มีพฤติกรรมชอบรังแกผู้อื่นถือเป็นความชั่วที่จะถูกสอบสวนและจะต้องชดเชยด้วยกับความดีของเขาหรือด้วยการแบกรับความผิดของคนอื่น
- ผู้ศรัทธาที่แท้จริงต้องไม่มีความประพฤติที่สร้างความเดือดร้อนให้กับคนรอบข้าง
- อิสลามต่อต้านการสร้างความเป็นศัตรูต่อกัน และส่งเสริมให้สังคมมีความปรองดองสามัคคี และให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- การกล่าวใส่ร้าย การด่าว่า การนินทา และการล้อเลียนผู้อื่นเป็นการกระทำที่ต้องห้าม ผู้ฝ่าฝืนจะได้รับบทลงโทษอันแสนสาหัสยิ่งกว่าผู้ที่ขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น และถือเป็นการก่ออาชญากรรมทางสังคมอีกด้วย

เป็นต้น

3) กิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนและลดพฤติกรรมการรังแกตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่งทั้ง 10 โรงเรียนมีกิจกรรมที่เหมือนกัน ได้แก่ กิจกรรมกล่าวคำตักเตือนและคำแนะนำหลังละหมาด (กาสิมะฮุกอสีเราะฮฺ) การฟังบรรยายธรรมทางศาสนาประจำสัปดาห์ การเข้ากิจกรรมกีฬามูลลีย์นประจำวัน (ให้นอนที่มัสยิดแล้วตื่นนอนประมาณ 02.00 น. เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นบาปแล้วขอภัยโทษจากอัลลอฮ์ และการละหมาดกีฬามูลลีย์น เป็นต้น) โดยใช้เวลาในการดำเนินการ 15 สัปดาห์

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองจริง (true experimental research) โดยกำหนดให้กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษา และกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน ซึ่งดำเนินการทดลองแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่แท้จริง วัตถุประสงค์ก่อนและหลังการทดลอง (true control group, pre-test post-test design) (Campbell & Rrsso, 1999)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทดสอบวัดระดับพฤติกรรมการรังแกก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาและกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน (Pre-test) ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นของนักเรียน แล้วนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาเฮฮู) ตามแผนการดำเนินการที่กำหนดไว้สำหรับกลุ่มทดลอง โดยมีครูของโรงเรียน ซึ่งเป็นนักวิจัยผู้ช่วยที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาแล้ว เป็นผู้ดำเนินการทดลองและวิจัยเป็นผู้สังเกตการณ์ และบางโอกาสผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาเช่นกัน โดยใช้เวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที รวม 30 ครั้ง ทุกเย็นวันจันทร์และวันพฤหัสบดี (เวลาหลังละหมาดอัสรี ซึ่งเป็นการละหมาดช่วงเย็นหลังเลิกเรียน) และให้กลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนตามที่โรงเรียนได้กำหนดแผนการดำเนินการไว้ โดยใช้เวลา 15 สัปดาห์

3) ทดสอบวัดระดับพฤติกรรมมารรังแกหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาและกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน (Post-test) ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นของนักเรียน หลังจากดำเนินการทดลองแล้วประมาณ 4 เดือน (เนื่องจากข้อคำถามในแบบคัดกรองเป็นการสอบถามพฤติกรรมย้อนหลัง 6 เดือนและตามคู่มือการใช้แบบคัดกรองที่ผู้วิจัยได้พัฒนาในปีที่ 1 ของโครงการ)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมในการวิจัยโดยคำนึงถึงความยินยอมและสิทธิของกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก โดยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษาและบิดามารดาผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแนะนำตัว บอกวัตถุประสงค์ของการวิจัย อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะ และเนื้อหาของกิจกรรมกลุ่มศึกษา และวันเวลาของการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษาให้นักเรียนได้เข้าใจก่อนตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วยความสมัครใจ โดยได้เน้นให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งจนสิ้นสุดของกิจกรรม การดำเนินการและข้อมูลที่ได้รับจากการทดลองครั้งนี้ถือเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ จะนำเสนอในภาพรวม ไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุลที่แท้จริง กลุ่มตัวอย่างสามารถแจ้งขอออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา ก่อนที่การวิจัยจะสิ้นสุดลง โดยไม่ต้องให้ข้อมูลหรือคำอธิบายใด ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมอาร์ (R Program) โดยวิเคราะห์หาข้อมูลภาคบรรยายโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมมารรังแกระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยหาค่าการทดสอบทีที่กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมมารรังแกของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาโดยหาค่าการทดสอบทีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired Samples t-test)

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้เกณฑ์สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเกษตรชัย และหิม (2553) กล่าวคือ “0.00-0.49” หมายถึง น้อยที่สุด “0.50-1.49” หมายถึง น้อย “1.50-2.49” หมายถึง ปานกลาง “2.50-3.49” หมายถึง มาก และ “3.50-4.00” หมายถึง มากที่สุด

7.5 ผล และการอภิปรายผล

7.5.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการจัดเวทีประชุมระดมสมองและเวทีวิพากษ์เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ร้ายแค้นของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ผลปรากฏว่าในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ร้ายแค้นของนักเรียนต้องมีการนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเน้นกระบวนการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาหรือที่เรียกว่า “ฮัลเกาะห์” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ลักษณะและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มศึกษา

กิจกรรมกลุ่มศึกษาหรือกิจกรรมฮัลเกาะห์เป็นการดำเนินกิจกรรมกลุ่มโดยการนั่งเป็นวงกลมหรือวางแหวนหรือให้มีลักษณะเป็นวง ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนชัดเจนและมีการบูรณาการองค์ความรู้ด้านอิสลามศึกษาร่วมกันกับองค์ความรู้ในปัจจุบัน โดยผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาพูดคุยกันเอง อย่างเช่นในกรณีประเด็นที่ต้องการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ร้ายแค้นก็มีการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ร้ายแค้น การทำร้ายร่างกายกัน และการทำร้ายอารมณ์ความรู้สึกในทัศนะของอิสลามทั้งจากอัลกุรอานและอัลฮาดิษ พร้อมทั้งจากชีวประวัติของท่านศาสดา และหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามมาแลกเปลี่ยนพูดคุยกันแล้วผสมผสานกับองค์ความรู้ทั่วไป ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ร้ายแค้น ร่วมกัน โดยการนำเอาประสบการณ์ที่ผ่านมา และประเด็นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มีการปฏิสัมพันธ์กัน จนทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มไปพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองต่อไป ดังที่ ถวิลวัลย์ อัมรินทร์ (2543) คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546) และ สาวิตรี ล้ำเลิศ (2552) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และร่วมลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดทักษะ เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกและผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง กาญจนา ไชยพันธ์ (2549) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นเทคนิควิธีการที่บุคคลมารวมกันเพื่อศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มหลาย ๆ ฝ่าย ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำผู้ตาม ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีการศึกษาจากประสบการณ์โดยผู้ศึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้น ชลธิชา ฤทธิเนติกุล (2552) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการที่เกิดจากบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันมาร่วมกันในการวางแผนกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันและกัน โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้บรรลุในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิก ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดการพัฒนาตนเองของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม และ อูบิบานะห์ (มปป.) และ อัลบุนยาน (มปป.) กล่าวว่ากิจกรรมฮัลเกาะห์เป็นการดำเนินกิจกรรมกลุ่มโดยการนั่งวงกลมเพื่อการศึกษาอิสลามร่วมกัน เช่น การศึกษาเกี่ยวกับอัลกุรอานพร้อมกับความหมาย การศึกษาเกี่ยวกับอัลฮาดิษ การศึกษาเกี่ยวกับประวัติท่านศาสดา การศึกษาเกี่ยวกับมรรยาทต่าง ๆ ของอิสลาม และการศึกษาเกี่ยวกับศาสนบัญญัติ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วอาจจะกำหนดหัวข้ออื่น ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เรื่องการพัฒนาศักยภาพเฉพาะด้าน โดยมีการผ่อนปรนในเรื่องที่แตกต่างและร่วมมือกันในเรื่องที่เหมือนกัน อีกทั้งต้องให้ความสำคัญเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่มีความเห็นที่ต่างกัน เพื่อป้องกันการแตกแยกที่อาจจะเกิดในเรื่องประเด็นปลีกย่อย

นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มศึกษายังเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีปัญหาเหมือนกันมารวมตัวกันเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน และร่วมกันแก้ไขปัญหาซึ่งกันและกัน โดยมีผู้นำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครูศาสนาหรือครูสามัญหรือรุ่นพี่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คือเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษามีการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับข้อเสียและโทษของการแสดงพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นทั้งในทัศนะอิสลามและทัศนะทั่วไป จนในที่สุดก็มีพฤติกรรมที่ดีและไม่รังแกผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการที่ทำให้ทุกคนได้มีโอกาสรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน โดยมีผู้นำกิจกรรมกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการให้รายละเอียดข้อมูลแก่สมาชิกแล้วเปิดโอกาสให้มีการร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (Kemp, 1965; Ohlsen, 1970; Birnbaum & Wayne, 2000) เป็นกิจกรรมที่สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมได้เรียนรู้และทำความเข้าใจซึ่งกันและกันเกี่ยวกับวิถีแก้ไขปัญหาเพื่อให้สมาชิกพัฒนาตนเอง รับรู้ตนเอง และกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองในทางที่ดีขึ้น จนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (ประไพ ตรีฤกษ์ฤทธิ์, 2543; คณิงนิจ พุ่มพวง, 2546)

การจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อเป็นสร้างความรู้ความเข้าใจ ปลุกฝังจิตสำนึก และขัดเกลาจิตใจของผู้เข้าร่วม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมตามที่ดีหวังและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการพัฒนาการเกี่ยวกับทักษะด้านสังคมและการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังที่ Traxler และ North (1966) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของตนเอง เพื่อเป็นรากฐานในการปรับตัว การบำบัด รักษาความเจริญงอกงามของบุคคลและกลุ่ม Button (1974) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มศึกษาเป็นการดำเนินการที่มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโตและพัฒนาโดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน Bennett (1963) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มศึกษายังมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เกิดผลทางการบำบัดรักษาจากการที่ได้มีโอกาสปลดปล่อยความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจและได้ข้อคิดในปัญหาต่าง ๆ ของบุคคล

กิจกรรมกลุ่มศึกษายังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเกิดความเข้าใจตนเองและเกิดการเรียนตนเองมากยิ่งขึ้น เช่น ได้รับความสามารถประการของตนเอง รู้จักข้อบกพร่องบางอย่าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีปฏิกริยาให้เห็นข้อเท็จจริงได้ เป็นต้น เพื่อใช้กิจกรรมกลุ่มให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันก็ย่อมทำให้รู้จักกันและกันดีขึ้น สามารถทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น และสามารถปรับปรุงพฤติกรรม ปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ และการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังที่ ประพนอม เดชชัย (2531) และคมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ทั้งการเข้าใจตัวเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม ซึ่งจะทำได้

บุคคลปรับตัวเองให้เข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนได้ดีขึ้น เช่น รู้ข้อบกพร่องของตนเอง หรือรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร เมื่อเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทราบถึงข้อดีข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่น และให้สมาชิกฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างการร่วมกิจกรรมกลุ่ม และ อูบิวนะห์ (มปป.) และ อัลบุนยาน (มปป.) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อรวมตัวกันศึกษาเรียนรู้และขัดเกลาจิตใจของตนเอง รู้ถึงวิธีการและรูปแบบของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่กำหนดเป็นเป้าหมายไว้ และขัดเกลาและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงและการเรียกร้องเชิญชวน

2) ขนาดของกลุ่ม เวลาที่ใช้ และจำนวนครั้งสำหรับกิจกรรมกลุ่มศึกษา

ในการดำเนินการกิจกรรมกลุ่มศึกษาย่อมต้องมีการกำหนดขนาดของสมาชิกในกลุ่มว่าควรมีจำนวนเท่าไรที่จะเหมาะสมและทำให้การดำเนินมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากการประชุมระดมสมองต่างเห็นพ้องกันว่าสมาชิกในกลุ่มควรมีจำนวนไม่เกิน 10 คน ใช้เวลาครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง และควรดำเนินการอย่างน้อย 15 สัปดาห์ จึงจะทำให้การดำเนินการลดพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ดังที่ Shaw (1971) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าดำเนินการกิจกรรมกลุ่มควรมีสมาชิกในกลุ่มไม่เกิน 10 คน แต่ถ้ามียุคคลที่สนใจในกิจกรรมจำนวนมากก็ควรมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ละไม่เกิน 10 คน และที่สำคัญควรมีการให้ความสำคัญกับองค์ประกอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มและการร่วมมือในการทำงานของสมาชิกด้วย เพราะถ้าสมาชิกในกลุ่มมีปัญหาด้านความสัมพันธ์และไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมก็จะให้โอกาสที่กิจกรรมกลุ่มศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายก็น้อยลงด้วย Deighton (1971) กล่าวว่าขนาดของสมาชิกในกลุ่มของกิจกรรมควรมีขนาดจำนวน 10-15 คน เพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับใช้ค่าใช้จ่ายในการดำเนิน ถ้ามีกลุ่มย่อยมากก็จะให้เกิดการสิ้นเปลืองมากไปด้วย และถ้ามีกลุ่มขนาดใหญ่เกินไปโอกาสที่สมาชิกจะมีส่วนร่วมก็ลดน้อยลงและอาจทำให้กลุ่มแตกแยกกันง่ายขึ้น คมเพชร ฉัตรสุภกุล (2546) กล่าวว่าในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มควรมีการพิจารณาเกี่ยวกับธรรมชาติของการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม เนื่องจากขนาดของสมาชิกภายในกลุ่มที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มที่แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปอาจทำให้สมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะรับผิดชอบทั้งหมดในขณะที่สมาชิกคนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ดังนั้นขนาดของสมาชิกภายในกลุ่มที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 15 คน และไม่น้อยกว่า 10 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กเท่าใดขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม และ ชลธิชา ฤทธิ์เนติกุล (2552) กล่าวว่าการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษาที่ดีและมีคุณภาพนั้นควรมีขนาดเล็ก มีจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มไม่เกิน 15 คน โดยเฉพาะกับกลุ่มที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดจึงจะส่งผลให้ทุกคนกล้าแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกได้อย่างเต็มที่

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับเวลาและจำนวนครั้งที่ควรใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษานั้นมีนักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษาควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยอาจจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง (Patterson, 2000; จักรवाल ภูวพันธ์, 2537) ใน

การกำหนดระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษานั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่มและธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม หากมีการจัดกับสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียน (คมเพชร ฉัตรสกุล, 2546) สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรเข้ากลุ่มไม่น้อยกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ได้ก็ยิ่งเป็นการดี (Trotzer, 1977; จักรวาล ภูวพันธ์, 2537) เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาในแต่ละครั้งควรคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและวัยของสมาชิกในกลุ่ม จำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มควรจะไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง และควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง (สาวิตรี ล้ำเลิศ, 2552) กิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ามีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและธรรมชาติของกลุ่มนั้น ๆ ด้วย อย่างเช่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ควรจัดให้อยู่ในช่วงเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะหากมากเกินไปนั้นเด็กร่างกายเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจในกิจกรรมที่จัด (ชลธิชา ฤทธิ์เนติกุล, 2552) ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษาควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้งและในการเข้ากลุ่มไม่ควรน้อยกว่า 8 ครั้ง และที่ผ่านมามีการดำเนินการกิจกรรมกลุ่มโดยจัดกิจกรรมทุกวัน ๆ ละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 16 วัน รวมเป็น 16 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที (พรทิพย์ วัฒนพงศ์, 2548) ในการกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษานั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นว่าเป็นอย่างไร ดังนั้นเวลาที่ใช้จึงมีตั้งแต่ 1-6 ชั่วโมง และจำนวนครั้งที่ดำเนินกิจกรรมนั้นจะใช้เวลาประมาณ 4.7 ครั้งหรือถ้าเป็นระยะเวลาสั้นก็ประมาณ 2-3 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพการณ์และจุดมุ่งหมายของกลุ่มเป็นสำคัญ (ทิศนา เขมมณี, 2545) และในการกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษานั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบของพื้นฐานสมาชิกกลุ่มร่วมด้วย เช่น อายุ ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษา เป็นต้น ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสมควรใช้เวลาครั้งละประมาณ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง (เจษสุดา ศิริจันทร์, 2553)

7.5.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการดำเนินการวิจัยทดลองจริง โดยกำหนดให้กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน ซึ่งดำเนินการทดลองแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่แท้จริง วัดก่อนและหลังการทดลอง ทำให้ผลการวิจัยดังนี้

1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนมีพฤติกรรมการรังแกที่ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	Mean Score	S.D.	n	t-test	p-value
กลุ่มทดลอง	3.64	0.26	100	1.458	0.147
กลุ่มควบคุม	3.60	0.19	100		

P>.05

2) นักเรียนกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนมีพฤติกรรมการรังแกลดน้อยลงหลังเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกระหว่างก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มควบคุม

กิจกรรมทางศาสนา ของโรงเรียน	paired differences			t-test	p-value
	Mean	S.D.	Std. Error Mean		
ก่อน-หลัง	0.96	.579	.058	157.00***	0.000

***P<.001

3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษามีพฤติกรรมการรังแกลดน้อยลงหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3: การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกระหว่างก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง

กิจกรรมกลุ่มศึกษา	paired differences			t-test	p-value
	Mean	S.D.	Std. Error Mean		
ก่อน-หลัง	1.75	.528	.053	62.421***	0.000

***P<.001

4) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษามีพฤติกรรมการรังแกลดน้อยลงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4: การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกหลังเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	Mean Score	S.D.	n	t-test	p-value
กลุ่มทดลอง	2.68	0.26	100	16.929***	0.000
กลุ่มควบคุม	1.84	0.42	100		

***P<.001

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาะฮ) และกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนสามารถลดและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนได้ทั้งสองวิธี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาะฮ) สามารถแก้ไขปัญหาและลดพฤติกรรมการรังแกได้มากกว่ากิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาะฮ) สามารถแก้ไขปัญหาและลดพฤติกรรมการรังแกได้จริงและดีกว่ากิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาะฮ) เป็นการใช้กระบวนการให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นได้เห็นผลกระทบของการรังแกผู้อื่นและได้เข้าใจเกี่ยวกับบาปกรรมตามหลักการศาสนาอิสลาม รวมทั้งเป็นการนำเทคนิควิธีการทางศาสนาที่เรียกว่า “ฮาลาเกาะฮ” เป็นแนวทางหลักในการดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมการรังแกดังกล่าวที่มีการนำองค์ความรู้ด้านศาสนาและหลักการศาสนามาพูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาที่ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีที่พึงประสงค์ต่อไป โดยเน้นกระบวนการเสริมสร้างทักษะและการลงมือปฏิบัติจริง ดังที่ Traxler & North (1966) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมตามที่ต้องการและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมที่ได้รับ พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของตนเอง เพื่อการปรับตัว การบำบัด รักษา ความเจริญงอกงามของบุคคลและกลุ่ม สาวิตรี ล้ำเลิศ (2552) และ ชลธิชา ฤทธิเนติกุล (2552) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นการจัดประสบการณ์และร่วมลงมือปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหา โดยให้เกิดทักษะและการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของตนเอง

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาดังกล่าวยังทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมมีความเข้าใจความรู้สึกและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งกับนักเรียนที่ถูกรังแกและตนเองที่ไปรังแกผู้อื่น จนทำให้ตนเองมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีต่อไป ดังที่ Roger (1970) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดการรับรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและพฤติกรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546) ศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมกลุ่มเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม ด้านทัศนคติ และการปรับเปลี่ยนนิสัย บุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรียนรู้

เรื่องการปฏิบัติตนในสังคมและการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ เคารพผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับสมาชิกในกลุ่ม และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และ Nelson-Jone (1992) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มทำให้สมาชิกเกิดทักษะทางสังคม กล้าแสดงออก ขจัดข้อขัดแย้งในใจ สามารถควบคุมตนเอง รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง รู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น และปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่น

รวมทั้งการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาเฮฮู) ยังเป็นวิธีการและกระบวนการในการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีตามวิถีอิสลาม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกละอายต่อบาปหรือต่อการกระทำที่ไม่ดีหรือที่ผิดหลักการศีลธรรมและบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า กระบวนการขัดเกลาจิตใจและจิตสำนึกมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ เป็นการอบรมให้รู้ระเบียบสังคม เป็นการปลูกฝังระเบียบวินัย เป็นการปลูกฝังความมุ่งมั่นในชีวิตตามที่กลุ่มยอมรับ และเพิ่มพูนทักษะทางสังคม และทักษะการดำเนินชีวิต (Broom & Selznick, 1981; Cohen & Orbuch, 1990; ปาฟานี ฐิติวัฒนา, 2547; วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, 2552) เป็นกระบวนการที่มีการนำหลักการศาสนาอิสลามมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักแก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มศึกษา เพราะมุสลิมทุกคนต้องสำนึกและตระหนักตลอดเวลาว่าการศึกษาด้านหลักการศาสนาอิสลามเป็นหน้าที่ที่มุสลิมต้องศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อยึดถือเป็นระบบแห่งชีวิต และเกิดความเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้ทักษะและกระบวนการตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง สามารถพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามหลักการ ความเชื่อ และวิธีการทางศาสนาอิสลาม ที่มุ่งเน้นให้มีคุณลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและการฝึกปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวัน (อิบราฮีม ณรงค์รัชชาเขต, 2546; มีสลัน มาหะมะ, 2552) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนมุสลิม เพราะสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาต่าง ๆ ได้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่ช่วยป้องกันไม่ให้หลงไปกับสภาพแวดล้อมและกระแสสังคม ทำให้เยาวชนมุสลิมมีความนอบน้อมถ่อมตน และมีวิถีชีวิตตามกรอบที่ศาสนาอิสลามกำหนดไว้ (เกษตรชัย และหิม และ ดลมนรรจน บากา, 2553) บุคคลที่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรมของสังคมล้วนได้รับอิทธิพลมาจากความรู้เข้าใจ การยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม (ดุจเดือน พันธนาวิณ, 2546; ปาฟานี ฐิติวัฒนา, 2547; วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, 2552) เยาวชนมุสลิมที่มีพฤติกรรมเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมและตามหลักการศาสนาอิสลามมักเป็นเยาวชนมุสลิมที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม มีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม และได้ผ่านกระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพ และคุณธรรมตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ (ภักคินี แยกพงศ์, 2548; มีสลัน มาหะมะ, 2552) ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามอยู่ในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็น

ประจำ และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำ (Laeheem, 2013) และการส่งเสริมให้เยาวชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพโดยเน้นหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ (เกษตรชัย และหิม และ ดลมนรรัตน์ บากา, 2554)

7.6 การนำไปใช้ประโยชน์

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวระหว่างนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มศึกษาเป็นกระบวนการที่กลุ่มบุคคลร่วมกันวางแผนกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้บรรลุในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดการพัฒนาตนเองของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม รวมทั้งเป็นกระบวนการในการรวมกลุ่มสมาชิก ซึ่งเป็นเทคนิคและวิธีการในการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และในการศึกษาทำความเข้าใจซึ่งกันและกันเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด พฤติกรรม ทศนคติ ค่านิยม และสะท้อนสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่สมาชิกในกลุ่มกำหนดไว้ร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับตนเอง รับผิดชอบ พัฒนาตนเอง และกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความร่วมมือที่ดีและเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม แก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง พัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงาม และให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในขณะที่กิจกรรมกลุ่มศึกษาตามหลักวิชาการอิสลามจะหมายถึงกระบวนการในการนั่งเป็นวงเพื่อร่วมกันศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและความรู้เกี่ยวกับโลกปัจจุบันร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจ เตือนสติ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกโดยใช้หลักการศาสนาเป็นกระบวนการหลักในชั้นเวลาจิตใจสมาชิกผู้เข้าร่วมฮาลาเกาะฮฺ โดยส่วนใหญ่จะขัดเกลาผ่านระบบการให้ความรู้ความเข้าใจและการให้การศึกษาเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลาม เป็นกระบวนการอบรมและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ การขัดเกลาจิตใจ การถ่ายทอดความรู้ รวมถึงความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลก และการอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีระเบียบวินัย

การดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อให้บุคคลที่รวมกันตัวได้มีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการสำรวจตนเอง เสริมสร้างความเข้าใจตนเอง สร้างกระจกสะท้อนให้เห็นภาพตนเองทุกด้าน โดยการสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา และเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆ ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้กับสมาชิกกลุ่ม มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ มีทักษะในการแก้ปัญหาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาบุคลิกภาพ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษาจะต้องมีการพิจารณาเกี่ยวกับขนาดของกลุ่ม เวลาที่ใช้ และจำนวนครั้งเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุ

วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม การร่วมมือในการทำงานของสมาชิก โอกาสความทั่วถึงในการแสดงความคิดเห็น จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มศึกษา อายุของสมาชิกกลุ่ม ประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่ม วุฒิการศึกษาของสมาชิกกลุ่ม และความเหมาะสมของสภาพการณ์ ทั้งนี้ขนาดของสมาชิกภายในกลุ่มควรมีขนาด 5-15 คน ใช้เวลาครั้งละ 30-60 นาที สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง และใช้เวลาไม่เกิน 2 เดือน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมกลุ่มศึกษามีประโยชน์เป็นอย่างมากทั้งต่อสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม และต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสมาชิกที่เข้าร่วมจะได้รับการรับรู้ตนเอง ตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น มีการสร้างแรงจูงใจ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อตนเองและผู้อื่น มีการยอมรับตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม สร้างค่านิยมตามที่สังคมยอมรับ และมีประโยชน์ต่อชุมชนคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคม เห็นคุณค่าของตนเองและมีการสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถป้องกันและลดพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นของนักเรียนได้ โดยให้นักเรียนได้รับการอบรมแนวทางที่ถูกต้อง มีวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และที่สำคัญควรมีการสอนศาสนา การฝึกอบรมระเบียบวินัย และจัดโครงการแก่นักเรียนเป็นพิเศษ นอกจากนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมดังกล่าวยังเน้นกระบวนการขัดเกลาจิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และจิตวิญญาณทางศาสนาอิสลามมาเป็นแนวทางหลักในการ นอกจากนั้นผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไข ปัญหา ป้องกันปัญหา และลดปัญหาพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นของนักเรียนได้ โดยผู้บริหารสถานและครูต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับนำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาะห์) มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามปกติหรือจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียน เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มศึกษาหรือ “ฮัลเกาะห์” เป็นแนวทางที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของมุสลิมทุกสังคมทุกสาขาอาชีพนำมาใช้เป็นกิจกรรมหลักที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินการ โดยโรงเรียนอาจใช้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นมาสอบวัดนักเรียนก่อน แล้วนำนักเรียนที่มีพฤติกรรมเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มศึกษา (ฮัลเกาะห์) ต่อไป เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันและจัดการเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ก่อนจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาของสังคม และช่วยกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันท่วงที ดังคำกล่าวที่ว่า การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควรใช้วิธีการที่หลากหลายและดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมถึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมเยาวชนควรได้รับการอบรมแนวทางที่ถูกต้อง มีวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และที่สำคัญควรมีการสอนศาสนา การฝึกอบรมระเบียบวินัย และจัดโครงการอบรมเยาวชนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นพิเศษ นอกจากนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมดังกล่าวยังเน้นกระบวนการขัดเกลาจิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และจิตวิญญาณทางศาสนาอิสลามมาเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการ (เกษตรชัย และหิมและ ดลมนรรจน บากา, 2553) การกระทำผิดของเด็กนั้นเป็นผลมาจากที่ตัวเชื่อมระหว่างเด็กและสังคมอ่อนตัวลงหรือแตกหักไป ดังนั้นควรใช้ตัวเชื่อมด้านความรู้สึกผูกพัน การทุ่มเท และความเชื่อถือมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กล่าวคือความรู้สึกผูกพันหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อันเป็น

ความรู้สึกที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว นั่นคือการรับเอาบรรทัดฐานของสังคมเข้าไปในตัวบุคคล การทุ่มเทและพลังงานให้หมดไปกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการกระทำตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ ย่อมช่วยลดโอกาสหรือยับยั้งไม่ให้คุณคนกระทำผิดได้อย่างหนึ่ง และความเชื่อถือที่มีต่อบรรทัดฐานทางสังคม นั่นคือถ้าบุคคลมีความเชื่อถือบรรทัดฐานของสังคม การกระทำผิดย่อมเกิดขึ้นได้ยาก แต่ถ้าบุคคลมีความเชื่อถือบรรทัดฐานของสังคมน้อยลงเท่าไร เขายังมีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎเกณฑ์และกระทำผิดมากขึ้นเท่านั้น (Hirschi, 1982)

รวมทั้งผลจากการศึกษาในครั้งนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดโจทย์วิจัยที่เกี่ยวข้องแก่วิชาการและนักศึกษาสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป เช่น การศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมการรังแกที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและอาจมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และสร้างเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและมีความสมบูรณ์ รวมทั้งควรมีการศึกษาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นอย่างเป็นรูปธรรมและผ่านกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม เพื่อใช้ควบคู่กับแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น และการศึกษาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นอย่างเป็นรูปธรรมและผ่านกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม เพื่อใช้ควบคู่กับแบบคัดกรองดังกล่าวข้างต้น

8. ภาคผนวก

8.1 ภาคผนวก 1 นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องที่ 1

เรื่อง Guidelines for solving bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla province

ตีพิมพ์ในวารสาร Asian Socail Science ปีที่ 9 ฉบับที่ 11, หน้า 83-89

วารสารอยู่ในฐานข้อมูล Scopus

สำเนาการสืบฐานข้อมูล

Scopus

Search | Sources | Analytics | Alerts | My list | Settings

Quick Search

Search

Asian Social Science

Subject Area:

Arts and Humanities
Economics, Econometrics and Finance
Social Sciences
Canadian Center of Science and Education
1911-2017
1911-2025
from 2011 to Present

Publisher:

ISSN:

E-ISSN:

Scopus Coverage Years:

Journal Metrics

Scopus Journal Metrics offer the value of context with their citation measuring tools. The metrics below allow for direct comparison of journals, independent of their subject classification. To learn more, visit: www.journalmetrics.com.

Compare with other Sources:

 [View journal analyzer](#)

Guidelines for Solving Bullying Behaviors among Islamic Private School Students in Songkhla Province

Kasetchai Laeheem¹

¹ Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai, Thailand

Correspondence: Kasetchai Laeheem, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai, Songkhla 90110, Thailand. E-mail: Lkasetchai@yahoo.com

Received: April 24, 2013 Accepted: June 20, 2013 Online Published: August 30, 2013

doi:10.5539/ass.v9n11p83

URL: <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v9n11p83>

Abstract

The purpose of this research was: to investigate ways to solve problems of bullying behaviors among students of Islamic private schools in Songkhla Province. The data of this qualitative study were collected from brainstorming meetings and critique meetings with representatives of 10 teachers, 10 students, and 10 parents and guardians. The data were analyzed using comparative logic of concepts, theories, research reports, and context based on grounded theory method.

The results of the study revealed that ways to solve problems of bullying behaviors among students of Islamic private schools in Songkhla Province were: group study activities emphasizing training on correct Islamic ways, giving advice, instructive reprimands, providing good models, and teaching religion, discipline training, and organizing special projects emphasizing the socialization process of their mind, emotion, intelligence, and Islamic religious spirit.

Keywords: guideline, solve problems, students, bullying behavior, Islamic private schools

1. Introduction

Bullying behaviors among students are normal problems happening in schools and are known very well among students themselves, parents, guardians, teachers and educational personnel. This remains a worrying problem that affects students who bully others and students who are bullied. Students who are bullied by other students are usually injured, suffered and don't want to go to school. The bullying remains in their memories until they are adult while students who bully others repeatedly so often that it has become a habit may grow up to be impolite, aggressive, savage, delinquent adults and may eventually become criminals (Farrington, 1993) as can be seen in news about quarrels, youths gathering to fight each other. Usually students who bully others are groups or gangs of students who are physically bigger and stronger than students that they bully; bullied students are usually psychologically and physically weaker or impaired, and bullying is done to hurt them emotionally and psychologically. Even though bullying in schools is prevalent and seriously affect students, society usually overlooks and takes it as normal behavior or over teasing or innocent playing for fun among children, and therefore, pays no attention to seriously solving the problem (Laeheem, Kuning, McNeil, & Besag, 2008).

Bullying is behavior of misbehaved children beginning from unfairly controlling others physically, mentally, emotionally, and in terms of feeling. This behavior hurts others physically and psychologically making others frightened, suffered, and injured. It is an improper behavior of people who have more power and use the power to force or press others who have less power. This incident usually happens to the same students continually and consistently (Marano, 1995; Coloroso, 2004). For this behavior, it is an emotional use of physical strength to threaten others. It is a doing with an intention to hurt others who do not want it to happen to them and who are unhappy about it (Baron, 1996; Astor, Meyer, Benbenishty, Marachi, & Rosemond, 2005).

Bullying behavior among students in schools has been a problem that has not been completely solved by related personnel and organizations as there have still been reports about aggressive behavior among students in Islamic private schools. It was reported that 22.3 percent of Thai Muslim youth in the three southern border provinces had aggressive behavior (Laeheem & Baka, 2011); and 20.7 percent had violent behavior (Laeheem & Baka, 2009). Some youth have violent behavior because they were insulted and thus want to take revenge and use three-inch thick rods as their weapons and the other party were severely injured and were hospitalized while the

other party escaped to Malaysia (Laeheem & Baka, 2012). Twenty three percent of students in Pattani Province had bullying behaviors and more students in private schools than public schools were bullies, 34.3 and 32.4 percent, respectively. Thirty five percent of students throw things at others, followed by the highest three behaviors: 24.9 percent kick others; 23.4 percent hit others with their fists; and 12.2 percent slap others (Laeheem, Kuning, & McNeil, 2008); and students of Islamic private schools in Songkhla Province have bullying behaviors at a moderate level (Laeheem & Sungkharat, 2012a).

The above data indicate that bullying behavior among students of Islamic private religious schools is at a worrying level and all related personnel and organizations must give importance, pay attention, and give special care to solving the problem of bullying among students in order to provide help and improve their behavior, and to prevent more violent behavior.

The researcher, therefore, was interested in investigating ways to solve bullying behaviors among students in Islamic private schools in Songkhla Province. The study investigated ways that would be suitable for solving the problem of bullying behavior among students in Islamic private schools in Songkhla Province. The results of this study would be useful for all related parties in preventing and reducing bullying behaviors among students before the problem becomes more violent and difficult to prevent, solve, and help each other to solve the problem in time.

2. Methods

2.1 Key Informants and Data Collection Methods

The data collection methods for this quality study were: brainstorming meetings to jointly set the guidelines for solving the problem of bullying behaviors among students, and critique meetings to jointly consider guidelines for solving the problem in order to make them complete, concrete, and can be put to good use. The data were collected from three groups of key informants: 10 teacher representatives, 10 student representatives, and 10 parent and guardian representatives. In selecting key informants for the brainstorming and critique meetings, the researcher coordinated with the target schools participating in the project from the first year to the second year in order to select participants for the brainstorming meetings and critique meetings.

2.2 Data Analysis

The data were analyzed in terms of content based on comparative logic of concepts, theories, research reports, and context according to the grounded theory method with the following steps:

- 1) Open coding the data collected from the knowledge exchange stage, brainstorming meetings, and critique meetings to open as many codes as possible. The data were coded sentence by sentence or paragraph by paragraph. The coding was divided into two levels: coding the data collected from statements, arguments, supportive statements and exchanged statements. The data were broken or grouped according to their content and topics made by key informants. The data were also coded according to theoretical indicators where knowledge from related documents, concepts, and theories were connected to the content and topics obtained from key informants.
- 2) Categorizing the data to group them according to their similar codes or their shared attributes whether in context, conditions, or consequences. The data were analyzed based on the clear process of phenomena, data, content, and topics obtained from key informants.
- 3) Axial coding was performed to analyze the relationships between the categories and context to get the categories and sub-categories as well as the central concept.

3. Results and Discussion

From the brainstorming meetings and critique meetings to find ways in solving the problem of bullying behaviors among students in Islamic private religious schools in Songkhla Province, it was found that Islamic principles and concepts must be applied, especially with emphasis on group study activities called "Hallakah" which is detailed as follows:

3.1 Characteristics and Objectives of Group Study Activities

Group study activities or "Hallakah" are activities in which participants sit in a circle or a ring with definite and clear objectives and in which the Islamic body of knowledge is integrated with the present body of language. Participants of the group activity designate the content of the discussion. In this case, the issue to investigate is to find guidelines for solving bullying behaviors, therefore, the body of knowledge about bullying behaviors, hurting each other physically and psychologically in Islamic perspective from the Al-Quran, the Al-Haladith, the biography of the Prophet and Islamic ethics are discussed and integrated with the body of knowledge in general.

This is to provide opportunities to people who have the same purpose of solving the bullying problem to get together and exchange their experience and the content that they have prepared. As a result, they have interrelationships and acquire self-learning, change their attitude and can use the experience they get from the group activity to develop and change their behavior. This corresponds with Amarin (2000), Chatsupakul (2003), and Lhamlert (2009) who state that organizing group activities is organizing activities and experiences for exchange among group members and together they solve the problem so that they have self-learning by analyzing behaviors of members and group activity participants and apply them for their own self-development. Chaipan (2006) specifies that group activities are techniques and methods in which individuals gather to study experiences of different parties in the group, learn their behaviors in being leaders and being group members, their thoughts, to practice interrelations among people, and to learn from experiences by participating in the learning experience activities that are organized for them. Ritnetikul (2009) says that group activities are a process taking place by two or more people who have the same objectives to make a plan to do an activity together, to have interactions using various techniques to help them efficiently achieve the objectives they have set together by analyzing members' behaviors which enables members to acquire self-learning and self-development at the same time as learning about every member of the group. According to Abu Ibanah (n. d.) and Al-bulyan (n. d.), Hallakah is a group activity where group members sit in a circle to study Islam together. For example, to study the Al-Quran and the meaning of education about the Al-Haldith, the biography of the Prophet, Islamic manners, and Islamic religious principles, etc. In addition, other topics can also be formed in order for group members to exchange their knowledge and understanding of current situations so as to develop their potentiality in specific aspects. There are compromises in topics that are different and cooperation in topics that are the same at the same time as providing justice for all parties that have different opinions in order to prevent disharmony that may happen about sub-topics.

Furthermore, the group study activity is a process that provides opportunities for people who have similar problems to get together to help each other think, plan, and solve the problems. They have group activity leaders who are usually religious teachers or general teachers or senior students. The leaders manage group activities so that they achieve the goals that have been set which is for group activity participants to be aware and to understand disadvantages and bad effects of bullying behaviors according to Islamic principles as well as general viewpoints so that they eventually behave well and no longer bully other people. This corresponds to the statement that says a group activity is a process that provides opportunity to everyone to join each other to form a group to solve problems or to do an activity with certain objectives, and the group has a leader who provides detailed information to group members to discuss and exchange information and experiences among themselves (Kemp, 1965; Ohlsen, 1970; Birnbaum & Wayne, 2000). It is an activity that members can learn and understand each other about how to solve the problems in order for members to develop themselves, to have self-awareness, and to encourage members to cooperate in improving their behavior so that they can live happily in the society (Pumpong, 2003).

The main objectives of group study activities are: to build knowledge and understanding, instill awareness, socialize participants, and to change participants' behaviors from undesirable to desirable behaviors as expected and set in the goals of the activities, and to promote development of social skills and relationships with others. Traxler and North (1966) state that the purposes of group study activities are to familiarize people with the environments in order to provide them with new experiences so that they can develop their potential and efficacy in adapting and treating themselves and keeping prosperity of individuals and the group. According to Button (1974), group study activities are operations with the objectives of helping humans to grow and develop their social skills and relationships with others; to provide opportunities for humans to learn to relate with other people in an atmosphere where they mutually complement each other. Bennett (1963) specifies that group study activities also aim to provide opportunities for group members to achieve treatment, release their emotional stress, have understanding and thinking from other people's problems.

Group study activities are also with the objectives to enable participants to understand themselves and know themselves better. For example, they can learn about their abilities and pitfalls because the group would have reactions that show some facts about them. Group study activities also enable group members to understand others as people know more about others when they do activities together which can lead them to working together better at the same time as adapting their behaviors, personality, and developing their human relationship skills. Chatsupakul (2003) states that the main objectives of group study activities are for humans to better understand the natures of themselves and others in the group which will enable them to adapt themselves to get along with others in the group as they know themselves better, especially their weak points or the kind of people they are when comparing with others in the group. This will also enable them to understand others in the group

when doing group activities, learning about each other, knowing weak points of themselves and others, and practicing their feeling in terms of ethics and moral while doing group activities. Abu Ibanah (n. d.) and Al-bulyan (n. d.) specify that group study activities aim for members to study together and to socialize people's own mind so as to know how to solve problems as set in the goal of the activity at the same time as to socialize and build the body of knowledge related to Islam in terms of change and invitation.

3.2 Group Size, Length of Time and Number of Times for Group Study Activities

In doing group study activities, a suitable group size is determined to obtain efficiency and to meet the objectives of the activity. From a brainstorming meeting, it was agreed that the group should not have more than ten members and the length of time should not exceed one hour and the group activities should be performed for at least 15 weeks to be able to efficiently reduce bullying behaviors among students. Shaw (1971) suggests that in doing group activities, there should not be more than ten group members but if more people are interested in joining, the group should be split into more groups of not exceeding ten people. It is also important to consider the components of the group in terms of relationships and cooperation among members because if there is a problem about relationships of group members and their cooperation, the opportunities to achieve the goals will be lowered. Deighton (1971) suggests that the size of the group should be 10-15 members due to an economic reason, especially the operational expenses. If there are more groups, the expenses will increase. However, if the group has too many members, the opportunities for members to participate will also be reduced and may easily cause disharmony. Chatsupakul (2003) gives importance to the natures of interactions among members as the group size can affect the interrelationship process between different groups. Moreover, in a group with too many members, there may be overlapping or duplicating pieces of work for members to do, and some members may expect to be responsible for all work while others may be frustrated with no work to do and no chance to use their skills. Therefore, the number of group members should not be over 15 and should not be under 10. However, the suitable group size depends on the situation, objectives, sources of help, and maturity of group members. Ritnetikul (2009) states that to have efficient group study activities with good quality, the group should be small and with members of less than 15 people, especially the group that needs behavior change because every member of the group must have close relationships so that they can freely express their opinions and feeling.

Regarding the length of time and number of times that group study activities should be performed, some academicians suggest that group activities should be performed twice a week but if time for participation is limited, group activities can be organized three times a week (Patterson, 2000). The length of time for doing group study activities depends on the goals and natures of group members. If activities are held in an educational institution, it is necessary to take class time into consideration (Chatsupakul, 2003). For the number of times that group members should participate, it depends on the goals of the group but they should participate in the group activities at least 8 times; however, the more the better (Trotzer, 1977). As for the length of time for participation in a group study activity, class timetable of the educational institution and the ages of group members should be taken into consideration and group members should participate at least 8 times and the group activities should be held twice a week (Lhamlert, 2009). However, according to Ritnetikul (2009), group study activities should be held 2-3 times a week and each time the activity should last 50 minutes depending on how much time there is. Beside this, objectives and natures of the group should also be taken into consideration. For example, for primary school students, the length of time for the group study activity should not exceed one hour because if it is longer, children may become bored and uninterested in the activity. Wattanapong (2005) says that group study activities should be organized twice a week and participation should be at least eight times, and in his study, the activity was organized once a day every day for 16 days, and each time the activity lasted 60 minutes (Wattanapong, 2005). The length of time for a group study activity depends on the objectives of the activity. Thus, the length of time of the group study activity could vary from one to six hours and the average number of times for the activity in his study was 4.7 or it could be 2-3 times for a short period of time depending on the suitability of the circumstance and the group objectives (Khemmanee, 2002). In addition to taking into consideration the objectives of the group study activity, the basic components of group members such as age, experience, educational level, etc. should also be included. The suitable length of time for the activity should be 50 minutes and the frequency should be twice a week (Sririchan, 2010).

4. Conclusions and Recommendations

The group study activity is a process in which a group of people join hands in planning to do an activity together with interrelations and using different techniques to help them efficiently achieve the objectives they have set. Members' behaviors are analyzed which enabled members to have self-learning and self-development. It is also a process that gathers groups of members that is a technique and method to provide opportunities to members to

participate and exchange their learning experiences and to understand each other's feeling, thinking, behaviors, attitudes, and values, and then reflect the problems and try to find ways of solving them according to the goals that they have set together. This is for members to recognize themselves, have self-awareness and self-development. Members are encouraged to cooperate and improve themselves in order to solve their behavior problems and conflicts, develop their mind so that they can live happily in society. According to Islamic principles, the group study activity refers to a process where members sit in a circle to study together about Islam and about the present world with the objectives to understand, to remind, and to change behaviors of members using religious principles as the main process in socializing members of a Hallakah. Mostly, socialization is conducted through a system of giving knowledge and understanding of Islamic principles. It is a process of training and nurturing the mind, wisdom, body and soul, socializing the mind, transferring knowledge of religion and knowledge of the world, and training about moral, ethics, and disciplines.

The main objectives of group study are for people who assemble themselves to have opportunities to study and learn different skills, work with others and have relationships with others by learning about themselves, improving understanding about themselves, reflecting all aspects about themselves, and trying to understand others so that they can accept others' behaviors. Group study activities provide opportunities for group members to learn each others' natures to enhance good characteristics of members so as to enable them to have skills in working with others, group working, and constructive analysis, solving problems, improving personality, and improving their behaviors. In doing group study activities, the group size, the length of time, the number of times need to be determined properly in order to achieve the objectives that have been set. Relationships among members, cooperation in working together, equal opportunities for members to express their opinions, the objectives of the group study activity, ages of group members, their experience, their educational level, and the suitability of the circumstance also need to be considered. The group size should be with 5-15 members; the length of time should be 30-60 minutes for each time; the frequency of the activity is 2-3 times a week; and the whole period of time for group study activity operation should not exceed two months.

Doing group study activities is of great benefits for members who participate in the activities and to related personnel and organizations. For members, they learn about themselves and have self-awareness, self-realization and realization about others, have self-motivation, understanding themselves and others, ability to make decisions, change of attitude towards themselves and others, recognition for themselves and others, self-discipline, moral and ethics, and self-value that is acceptable to society. For the community, participants of group study activities can be useful to the community after they have opportunities to develop themselves in various ways and change their behaviors to be desirable for society according to the social norm. They can then see value of themselves and make themselves useful for the community and as a result live happily in society.

Therefore, it can be said that organizing group study activities is one way that can prevent and reduce bullying behaviors among students because students are trained in the correct way with creative teaching, good role models, and above all, students are taught about the religion in order to train them to have good disciplines. Projects should be specially organized for students. Furthermore, the afore-mentioned ways of solving bullying behavior problems emphasize the process of socialization of the mind, emotion, intelligence, and soul in the Islamic way that is used as the main principle in solving the problem of bullying behaviors among students.

The results of the study are useful as they can be used as one way of solving, preventing, and reducing the problem of bullying behaviors among students. School administrators and teachers must realize and give importance to utilizing group study activities in the regular learning and teaching process or in the extra-curriculum activities. This is because the group study activity or "Hallakah" is the way that is part of the Muslim Life in every society and occupation and that is used as the main activity that should be promoted and supported. Schools can use a risk bullying behavior screening form to screen students before organizing group study activities for students who are found to have risk behaviors to participate so as to concretely prevent and manage the problem of bullying behaviors among students in the schools before such behaviors become more violent social problems. Therefore, it is one way of helping each other to find ways to timely solve the problems.

Acknowledgements

I would like to thank the Research Fund, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University for its financial support.

References

- Abu Ibanah. (n. d.). *Hallakah in Islamic camp: Our camp are youth of the truth*. Retrieved December 27, 2012, from <http://www.fityatulhaq.net/forum/index.php?topic=158.0;wap2>
- Al-bulyan. (n. d.). *Hallakah: Starting point of the changing for self and social*. Retrieved December 27, 2012, from <http://www.mistersor.exteen.com/20110413/entry-7>
- Amarin, T. (2000). The study of the nurturance of mathayom suksa IV students of Mahidol withthayanusorn school in changwat Nakhonpathom (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Astor, R., Meyer, H., Benbenishty, R., Marachi, R., & Rosemond, M. (2005). School safety interventions: Best practices and programs. *Children and Schools*, 27(1), 17-32. <http://dx.doi.org/10.1093/cs/27.1.17>
- Baron, R., & Neuman, J. (1996). Workplace violence and workplace aggression: Evidence on their relative frequency and potential causes. *Aggressive behavior*, 22(3), 161-173. [http://dx.doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-2337\(1996\)22:3<161::AID-AB1>3.0.CO;2-Q](http://dx.doi.org/10.1002/(SICI)1098-2337(1996)22:3<161::AID-AB1>3.0.CO;2-Q)
- Bennet, M. E. (1963). *Guidance and Counseling in Group*. New York: McGraw Hill.
- Birnbaum, M. L., & Wayne, J. (2000). Group work in foundation generalist education: The necessity for curriculum change. *Journal of Social Work Education*, 36(2), 347-348.
- Button, L. (1974). *Development group work with adolescents*. London: University of London Press.
- Chaipan, K. (2006). *Group process*. Bangkok: Odean store.
- Chatsupakul, K. (2003). *Group activities in schools* (5th ed.). Bangkok: Pattanasuksa.
- Coloroso, B. (2004). *The bully, the bullied, and the bystander: From pre-school to high school: How parents and teachers can help break the cycle of violence*. New York: Harper Collins.
- Deighton, L. C. (1971). *Small group instruction: The encyclopedia of education*. New York: The MacMillan Company and Free Press.
- Farrington, D. (1993). Understanding and preventing bullying. In M. Tonry & N. Morris (Eds.), *Crime and Justice*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kemp, C. G. (1965). *Perspectives on the group process: A foundation for counseling with group* (2nd ed.). Boston: Goughton Miffin.
- Khemmanee, T. (2002). *Relation group for working and teaching*. Bangkok: Nichin Advertising Group.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2009). Risk factors related to youths' violence behaviors in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarinn Journal of Social Sciences and Humanities*, 15(6), 897-911.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2011). The risk factors are related to Thai Muslim youth's aggressive behavior in the three southern border provinces of Thailand. *NIDA Development Journal*, 51(3), 59-90.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2012). A study of youth's violent behavior in the three southern border provinces of Thailand. *NIDA Development Journal*, 52(1), 159-187.
- Laeheem, K., & Sungkharat, U. (2012). Development of screening inventory for students at risk of exposure to bullying behavior in Islamic private schools, Songkhla province. *Kasetsart Journal: Social Sciences*, 33(2), 175-187.
- Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N. (2009). Bullying: Risk factors becoming 'Bullies'. *Asian Social Science*, 5(5), 50-57.
- Lhamlert, S. (2009). A study of aggressive behavior and self-controlled program development to reduce aggressive Behavior of female juveniles (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Marano, H. E. (1995). Big bad bully. *Psychology Today*, 28(5), 50-82.
- Ohlsen, M. M. (1970). *Group counseling*. New York: Holt Rinegart and Winston.
- Patterson, C. H. (2000). *The counseling*. CA: Brooks Cole Wadworth.
- Pumpong, K. (2003). The using of group work activities in developing students' responsibilities among the Mathayumsuksa 2 students of Phetchaburi welfare school, Phetchaburi province (Unpublished master's thesis). Silapakorn University, Pethchaburi.
- Ritnetikul, C. (2009). The effect of group activities on attitude toward value of virginity of female students

- (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Shaw, M. E. (1971). *Group dynamic: The psychology of small group behavior* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Sririchan, J. (2010). The effects of group activities on the development of self-regulation dimension of emotional quotient of prathom sueksa five students at Khlong Kum school, Bueng Kum district, Bangkok metropolis (Unpublished master's thesis). Ramkumhaeng University, Bangkok.
- Sukchan, C. (1999). *A study of the cause of juvenile delinquency in Bangkok* (Unpublished master's thesis). Kasetsart University, Bangkok.
- Traxler, A. E., & North, R. D. (1966). *Techniques of guidance*. New York: Harper and Row.
- Trotzer, J. P. (1977). *The counsellor and the group: Integrating theory training and practice*. Monterey: Brooks Cole Publishing.
- Wattanapong, P. (2005). The effects of group dynamic on emotion intelligence of students in Matayomsuksa I at Rattanathibate school (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.

Copyrights

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to the journal.

This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>).

8.2 ภาคผนวก 2 บทความเรื่องที่ 2

เรื่อง The effects of group study activities on the reduction of bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla province

ตีพิมพ์ในวารสาร Asian Socail Science ปีที่ 9 ฉบับที่ 11, หน้า 308-315

วารสารอยู่ในฐานข้อมูล Scopus

สำเนาการสืบฐานข้อมูล

Scopus

Search | **Sources** | Analytics | Alerts | My list | Settings

Quick Search

Search

Asian Social Science

Subject Area:

Arts and Humanities
Economics, Econometrics and Finance
Social Sciences
Canadian Center of Science and Education

Publisher:

1911-2017
1911-2025

ISSN:

E-ISSN:

Scopus Coverage Years:

from 2011 to Present

Journal Metrics

Scopus Journal Metrics offer the value of context with their citation measuring tools. The metrics below allow for direct comparison of journals, independent of their subject classification. To learn more, visit: www.journalmetrics.com.

Compare with other Sources:

[View journal analyzer](#)

The Effects of Group Study Activities on the Reduction of Bullying Behaviors among Islamic Private School Students in Songkhla Province

Kasetchai Laeheem¹

¹ Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai, Thailand

Correspondence: Kasetchai Laeheem, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai 90110, Songkhla, Thailand. E-mail: Lkasetchai@yahoo.com

Received: May 1, 2013 Accepted: June 24, 2013 Online Published: August 30, 2013

doi:10.5539/ass.v9n11p308

URL: <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v9n11p308>

Abstract

The purposes of this study were to explore the effects of group study activities on the reduction of bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla Province. This experimental study was conducted with 200 students divided into two groups: 100 students in the experimental group and the other 100 students in the control group. They were selected through simple random sampling. The experimental group participated in group study activities while the control group participated in religious activities of their schools. The study employed a true experimental pretest-posttest design. The data collecting instrument was a risk bullying behavior screening form, and the data were analyzed by finding the mean, standard deviation, and using a t-test.

The results of the study revealed that students who participated in group study activities and those participated in school religious activities were not different in their bullying behaviors. The students participating in group study activities had statistically less bullying behaviors than those participating in Islamic religious activities.

Keywords: group study activities, school religious activities, students, bullying behavior, Islamic private schools

1. Introduction

Bullying behaviors among students are considered a serious and worrying problem for not only students but also parents, guardians, teachers and educational personnel. It is also a problem that affects students who bully others and students who are bullied. Bullied students are usually injured physically and psychologically; they are suffered, afraid, frightened and dare not go to school, or resign from school, carry weapon for self-defense or for taking revenge (Boulton & Underwood, 1992; Craig, 1998). They are mad, insomnia, talk in their sleep or have nightmares (Kalitjala-Heino & Rimpela, 1999), and these feelings become scars that remain in their memory until they are grown up (Rigby, 1996). Students who bully others usually do it for fun, to get attention, and to show power (Besag, 1989). They tend to have aggressive behaviors in society and in their family such as quarrels and fights with their spouse and family members and punish their children severely, etc. (Laeheem, Kuning, McNeil, & Besag, 2008; Laeheem, Kuning, & McNeil, 2009). They also tend to commit serious crimes such as quarrels, brawls, injuring others physically, and being hired as a gunman, etc. (Farrington, 1993; Marano, 1995; Junger-Tas, 1996). Nevertheless, bullying behavior in schools, even though happens widely and affects children severely, society usually overlooks and takes it as normal or as part of normal behaviors among children. Therefore, people do not pay attention to it, and do not try to solve the problem as much as they should (Tapanya, 2006; Laeheem, Kuning, & McNeil, 2009).

Bullying behaviors are behavioral expressions of students who are stronger or belong to a group with more members. They usually physically bully weaker students or physically impaired students and students who belong to a group with less members. They injure others physically, emotionally, and psychologically. As it is said that bullying behavior is behavior of roguish children who begin their misbehavior by unfairly controlling others physically, emotionally, and psychologically; such misbehaviors are undesirable, pungent, alarming, scary and hurtful (Coloroso, 2004; Astor et al., 2005). These are parts of behavior of people who have abnormal mind, like to annoy other people and cause troubles to people around them physically, mentally, emotionally, and psychologically (Beane, 2003). They are behaviors of students who are physically larger, stronger, and are not good at studying but like to bully students who are smaller, weaker but better at studying and have no way to

fight back or to protect themselves (Preble, 2003). They also threaten, agitate, mimic, condemn, and harm others. These behaviors are disgusting behaviors expressed by students who violate rules and regulations as well as deviate from social norms (Adams, 2003).

From a study on the prevalence of bullying behaviors among Islamic private school students and Thai Muslim youth, it was found that bullying behavior among Islamic private school students in Songkhla Province was at a moderate level (Laeheem & Sungkharat, 2012a) which is the same level as that among Islamic private school students in Pattani Province (Laeheem, 2013). It was also found that 22.3 percent of Thai Muslim youth in the three southern border provinces had aggressive behaviors (Laeheem & Baka, 2011); 20.7 percent of the youth had violent behaviors (Laeheem & Baka, 2009); youth had violent behaviors because of being insulted and wanting to take revenge by using three-inch rods or wooden rods as weapons resulting in severe injuries on the opponents who had to be hospitalized (Laeheem & Baka, 2012); and 23.0 percent of students in Pattani Province were found to have bullying behaviors (Laeheem, Kuning, & McNeil, 2009). This indicates that bullying behaviors among Islamic private school students is a worrying problem that all related personnel and organizations must attach importance and pay special attention to solving in order to help and improve students' behaviors to prevent the problem from becoming more violent. In Thailand, there have not been concrete studies about how to reduce or stop bullying behaviors among students. Most studies have been about reducing aggressive behaviors by training students to do Hatha yoga (Sonchan, 1999), play Thai classical music, self-control (Comwatjanung, 2001), learn about learning techniques from the Kama of the role models (Kriangsri, 2004), and group advisory techniques (Tragulsuppachai, 2004), etc. However, in other countries, there have been many studies on how to correct bullying behaviors. Some of the example are: Participant role approach to school bullying: Implications for interventions (Salmivalli, 1999), The Seville anti-bullying in school project (Ortega & Lera, 2000), Olweus' core program against bullying and antisocial behavior: A teacher handbook (Olweus, 2001), Bullying prevention program: Excerpted from time to act and time to react (Evers, 2010), etc. All these studies found that students in the experimental groups had significantly less bullying behaviors.

The researcher, therefore, became interested to investigate the effects of group study activities on reduction of bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla Province by exploring whether or not and how participation in group study activities could reduce bullying behaviors among students participating in such activities. The results of this study would be useful for all related parties to utilize in preventing and reducing bullying behaviors among students before the problem becomes more severe and turns into social problems in addition to helping each other to timely solve the problem.

2. Hypothesis

The students participating in group study activities had statistically less bullying behaviors than those participating in Islamic religious activities.

3. Methods

3.1 Subject Group

The subjects of this study were 200 Islamic private school students in Songkhla Province studying in the second semester of the academic year 2011. Twenty subjects were recruited from each of the 10 target schools that participated in the project from the first year to the second year of the program. These students had high scores on doing the risk bullying behavior screening test. The 20 students from each target school were divided into two groups of 10 using a simple random sampling method by drawing lots, for the experimental group and the control group. The experimental group participated in group study activities while the control group participated in Islamic religious activities organized by their schools.

3.2 Research Instruments and Instrument Development

1) A risk bullying behavior screening form for Islamic private school students in Songkhla Province was developed by the researcher from the first year of the project. The screening form consisted of two sets with different types of questions. Set 1 consisted of 26 question items asking about the student's behavior in different situations or circumstances such as when I quarrel with my classmates, it usually ends up with boxing, and I would ask my friends to go with me to physically hurt the person that I don't like or that I get angry with, etc. Set 2 consisted of 28 question items asking whether or not the student has displayed or has had that behavior and how often has he/she done it such as kicking, punching, teasing, etc. The two sets of the screening form had the same process of development. The students with risk bullying behaviors were students who were classified by both of the two sets of the screening form to have risk bullying behaviors (Laeheem, & Sungkharat, 2012b).

2) The group study activities that were used to change and to reduce bullying behaviors were developed through

brainstorming meetings and improved from group activities developed by Chatsupakul (2003) Wattanapong (2005) and Ritnetikul (2009). After that, a critique meeting was held to assess and consider the characteristics, types, and contents of the group study activities so that they were clear, effective and integrated with Islamic principles and concepts. The group study activities were used in the experiment that lasted 15 weeks, in each week the activities were organized two times, and lasting 60 minutes each time, totaling 30 times altogether.

3) The Islamic religious activities organized by the schools were ways to change and reduce bullying behaviors as designated by the schools. All the ten schools used the same activities, namely, warning and advising words activities after praying, weekly listening to religious teaching, participating in the monthly Kiyamullai activities (the students stayed overnight at a mosque and woke up at around 2.00 a.m. to do activities together such as thinking or considering about sin that they had done and asking Allah to forgive, and praying Kiyamullai, etc.). These activities lasted 15 weeks.

3.3 The Experiment

This study is true experimental research assigning the experimental group to participate in group study activities, and the control group to participate in Islamic religious activities. The operations of the two groups were true experiments with the pretest-posttest design (Campbell & Rosso, 1999).

3.4 The Data Collection

1) A pre-test was given to the experimental and control groups to measure the level of bullying behaviors before participation in group study activities and Islamic religious activities. For this pre-test, the risk bullying behavior screening form was used. Then the pre-test papers were marked.

2) The group study activities were held according to plan for the experimental group. Teachers who had been trained on group study activity techniques and who were research assistants ran these activities. The researcher was an observer; however, sometimes the researcher also participated in the activities. The experiment lasted 15 weeks. The activities were held two times a week and 60 minutes for each time of the total of 30 times. The activities were held every Monday and Thursday evenings (after Asri praying which is an evening praying after school). The control group participated in Islamic religious activities planned and organized by the schools for 15 weeks.

3) A post-test was given to the subjects of both the experiment and the control groups to measure the levels of their bullying behaviors after the participation in the group study activities and the Islamic religious activities. The post-test using the risk bullying behavior screening form was given about four months after the experiment ended (because the question items in the screening form asked about the subjects' behaviors six months before the test date).

3.5 Protection of the Subjects

The researcher took into consideration the rights of the subjects in terms of their consent and their rights as well as their parents or guardians' consent and rights. Thus, letters of permission request was made to directors of the schools and letters of consent request were sent to the schools and parents or guardians of the subjects. In the letters, the researcher introduced himself, informed the schools and parents about the objectives of the research, and gave explanation about the type, characteristics, and contents of the group study activities, the dates and time of the activities so that the students understand before voluntarily participated in the activities. The emphasis was placed on participation from the beginning to the end of the experiment. Moreover, emphasis was also placed on the following: the fact that the information obtained from the experiment was to be kept confidential; that information and data obtained from the experiment would be presented as an overall results; all the real names and surnames would be kept unrevealed; and the subjects were free to withdraw from the research project any time before it was ended without them having to give any information or explanation.

3.6 Data Analysis

The data were analyzed using the R program to analyze descriptive data by finding arithmetic mean and standard deviation, comparing the differences in bullying behaviors between the experimental group and the control group using independent samples t-test, and comparing differences in bullying behaviors of the experimental group between before and after participating in the group study activities using paired samples t-test.

3.7 Criteria for Interpretation of the Average Values

The researcher used the criteria for interpretation of the average values according to the concept of Laeheim (2010) where "0.00-0.49" means the least; "0.50-1.49" means a little; "1.50-2.49" means moderate; "2.50-3.49" means much; and "3.50-4.00" means the most.

4. Results and Discussion

In this research, students with bullying behaviors participated in the group study activities sitting in a circle to study together and to help each other reduce bullying behaviors emphasizing knowledge about Islam to socialize their mind, teach themselves, and exchange knowledge among themselves. The objectives of doing this were to understand, remind and change students' behaviors using religious principles as the main process. This was in accordance to the theory that says group study management is a process of transferring knowledge, thought, attitude, ideology, culture, and personality; and it is a process that makes people behave and lead their life the way the society desires (Popenoe, 1993); and changes people's behaviors to be in accordance with social norms (Adivatanasit, 2002; Thitiwattana, 2004). It is a process that is necessary and very useful to society as it is a process that enables members to be disciplined and to behave according to social norms and to live with others happily. Moreover, it gives members inspiration, ideology, attitude and belief to have unity and makes society progress, and it also builds knowledge and skills necessary for living in society (Adivatanasit, 2002; Thitiwattana, 2004). Religious principles are regarded as an important factor influencing youth's behavior because it is a process that gives knowledge, trains, and socializes them. Religious principles and teachings socialize youth and render themselves as something to which youth can hold on mentally when they believe and practice according to religious morality and ethics that teach them right from wrong (Thepsitha, 1998). Socialization in Islam is mostly conducted by providing knowledge, understanding, experience or skills about the teachings; it is a process that trains and cultivate to provide man with a high level of intelligence and soul that lead to developing them socially, physically, emotionally and intelligently so that they are good members who have moral, ethics, and good discipline in their living (Mahama, 2009; Narongraksakhet, 1997). Furthermore, a socialization process in Islam aims for humans to seek Allah's favor for their lives in the future to meet the needs of society and to develop their behavior, personality and character in line with the religious principles so that they can live in society peacefully and happily (Mahama, 2009). Therefore, the more we can lead youth to be attached to the religious institution, the more we can control their behavior to be the way expected by society and in accordance with Islamic principles.

In this study, a risk bullying behavior screening form for students that the researcher had developed to screen students participating in this study was used in 10 schools to screen for 20 students from each school. The twenty students were then divided into two groups of ten. One group was a control group whose bullying behavior was to be reduced using the normal method of the school. The other group was an experimental group whose bullying behavior was to be reduced by group study activities. The students in the experimental group were those who were willing to participate in the group study activities run by teachers of the school. (These teachers were research assistants who had been trained about group study activities techniques.) The author was an observer and sometimes participated in the group study activities. The entire experiment lasted 15 weeks; in each week the group study activity was held twice; each time the activity lasted 60 minutes. Thus, the group study activities were held 30 times altogether. The group study activities were held every Monday and Thursday evening after the Asri praying which took place after school while the control group participated in religious activities as designated by all the ten schools, and the activities were all the same in all the ten schools. These activities were: warning and advising words activities after praying, weekly listening to religious teaching, participating in the monthly Kiyamullai activities (the students stayed overnight at a mosque and woke up at around 2.00 a.m. to do activities together such as thinking or considering about sin that they had done and asking Allah to forgive, and praying Kiyamullai, etc.) The activities were run for 15 weeks.

Before participating in the project, the students answered questions in the risk bullying behavior screening form. It was found that the students in both the control group and experimental group were not different in their bullying behaviors. However, when considering the mean scores, it was found that students in the control group had a little higher level of bullying behavior than the students in the experimental group. That is, the students in the control group had the highest level of bullying behavior (mean=3.64), and the students in the experimental group also had the highest level of bullying behavior (mean=3.60), (see Table 1). However, after the experiment using group study activities and Islamic religious activities according to the school plan for about four months, the students in both the control and the experimental groups answered the questions on the risk bullying behavior screening form again (because the form consisted of questions asking about their behaviors six months before this test date). The results were that bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla Province who were in the control and the experimental groups were significantly different at .001. The students who participated in the group study activities had less bullying behaviors than those students who participated in the Islamic religious activities. The students participating in the group study activities had a low level of bullying behaviors (mean=1.84) while those participating in the Islamic religious activities had a moderate level of

bullying behaviors (mean=2.68), (see Table 2). Moreover, the level of bullying behaviors of the students participating in the group study activities after their participation in the activities was statistically lower than that before their participation in the activities at .001 (see Table 3).

Table 1. Comparisons bullying behavior between control group and experimental group; before participating in the project

Group	Mean Score	S.D.	n	t-test	p-value
Experimental group	3.64	0.26	100	1.458	0.147
Control group	3.60	0.19	100		

P> .05

Table 2. Comparisons bullying behavior between control group and experimental group; after participating in the project

Group	Mean Score	S.D.	n	t-test	p-value
Experimental group	2.68	0.26	100	16.929***	0.000
Control group	1.84	0.42	100		

***P< .001

Table 3. Comparisons bullying behavior of experimental group between before and after participating in the project

Experimental group	Mean Score	S.D.	n	t-test	p-value
Before participating	3.59	0.19	100	62.421***	0.000
After participating	1.84	0.42	100		

***P< .001

The results of the study indicated that using group study activities and Islamic religious activities held by the schools could reduce bullying behaviors among students. Nevertheless, it is noticeable that using group study activities could reduce the problem of bullying behavior more than using the normal method used by the schools. Thus, this confirms that using group study activities can actually solve the problem and can solve the problem better. Furthermore, using group activities can reduce bullying behaviors better than the normal method used by the schools. This is because group study activities make use of a process where students with bullying behaviors can see the effects of bullying others and understand the sin according to Islamic principles in addition to using the religious technique of Hallakah as the main way of correcting bullying behavior. In this technique, religious knowledge and principles are discussed and exchanged among group members (Abu Ibanah, n. d.; Al-bulyan, n. d.). This corresponds with the aim of organizing group study activities that requires participants to analyze their own behaviors and other participants' behaviors in order to apply the results of the analysis in developing and changing their attitudes to be in a desirable way. The emphasis of doing this is on the process of enhancing their skills and putting them into real practice as it is said that group study activities make behavioral changes in the way that is needed to meet the goal that has been set (Amarin, 2000). Group study activities are a way of organizing experience and implementing it together in order to solve the problem by acquiring skills and self-learning to apply in self-development as well as in changing people's own attitude and behavior (Khemmanee, 2002; Lhamlert, 2009; Ritnetikul, 2009).

Furthermore, the group study activities enable students who participate in them understand the feeling and the effects on students who are bullied and those who bully others, and as a result, they change their attitude and behavior as it is said that group study activities enable participants to be aware, understand, and realize their own feeling and others' feeling more, and enable them to be able to control themselves, change their attitude and behavior as set in the goal (Roger, 1970). Organizing group study activities also enhance development in terms of emotion, society, attitude, character, personality and behavior; participants learn how to behave themselves in society, control their emotional expression, respect others, adapt themselves to other group members, and display suitable behaviors (Chatsupakul, 2003). Moreover, group study activities enable participants to have social skills,

outspoken, rid of internal conflict, self-control, know when and how to be a giver or a taker, be responsible for their own duty, know their own rights and others' rights, and adapt to others (Nelson-Jone, 1992). Group study activities reinforce discipline, morality, ethics and values that are socially acceptable, are practiced according to the rules, and help solving their own problem (Department of Mental Health, 2000).

Organizing group study activities is a method and a process to instill awareness of good thinking through socialization and to instill good awareness according to the Islamic way of life. That is a process that promotes students to know what is right or wrong, what is proper or improper, and promotes students to be ashamed of their sins or bad doings or wrong doings morally and deviating from social norms. This is in accordance with the concept that a process of socialization of mind and self-awareness can influence individuals' behavioral development so that they become socially desirable. It is a process that trains people about social organization to instill in them discipline and life expectations that are acceptable to the group and to increase their life skills (Broom & Selznick, 1981; Cohen & Orbuch, 1990; Thitiwattana, 2004; Sereetrakul, 2009). It is a process that applies Islamic principles in building knowledge and understanding as well as realization for students who participate in group study activities. Every Muslim must be aware and realize at all time that studying Islamic principles is an obligation for Muslims to know and understand the principles of faith, practice, morality and ethics. They are to hold on to these principles as the system of life to be prosperous in knowledge, skill, process, continuous good attitude, and to be able to practice in their daily life correctly. The purposes are to have self-development to be perfect humans according to Islamic principle, beliefs, and methods that emphasize humans to possess good characters, values, attitudes, behaviors, and religious practice in their daily life (Narongraksakhet, 1997; Mahama, 2009). Knowledge and understanding of Islamic principles are important for Muslim youth as they can protect themselves from problems because knowledge can help them not to be misled by the environments and social currents, and makes Muslim youth polite and humble, and lead their life in accordance with the frame set by Islam (Laeheem & Baka, 2010). Individuals who have the right behavior according to social ethics are all influenced by their knowledge and understanding, acceptance of social values and norms (Thitiwattana, 2004; Sereetrakul, 2009). Muslim youth whose behaviors are in accordance with social norms and Islamic principles are usually Muslim youth who have knowledge and understanding of Islamic teachings and strictly practice religious activities, are instilled with Islamic morality and ethics, and have been trained with a personality development process and morality specified by Islam (Khagphong, 2004; Mahama, 2009). The level of knowledge about the religion, the level of upbringing the Islamic way, participation in Islamic religious activities, and participation in training about Islam have significant relationships with Islamic behaviors. Thai Muslim youth who behave according to the Islamic way in a higher proportion than other groups are: the group of youth who have knowledge of Islam at a high level, the group of youth who have been brought up in the Islamic way at a high level, and the group of youth who have regularly been trained about Islam (Laeheem, 2013). Moreover, promotion for youth to have opportunities to participate in potentiality development activities with emphasis on Islamic morality and ethics can prevent and correct the problem of aggressive behavior among youth in the three southern border provinces (Laeheem & Baka, 2012).

5. Conclusions and Recommendations

Organizing group study activities is a method that can prevent and reduce bullying behaviors among students. It is a systematic operation that requires cooperation from all related parties. It is also a solution to unsuitable behavior that utilizes various methods and is systematically operated to enable students to be trained correctly. Group study activities provide behavior of a good role model, incorporate Islamic principles and Islamic ethics that attach importance to the socialization process of the mind, emotion, intelligence, and the soul of Islam. This is because bullying behavior among students is partly a result of the connection between children and society that has been weakened or broken. Therefore, connections in terms of feeling of attachment, dedication, and belief should be employed in solving the problem. That is to say feeling of attachment or feeling of right or wrong which is feeling that takes into account benefits of the public more than personal benefits can reduce opportunities or stop individuals from doing wrongs.

The results of this study can be useful as one of the methods of solving, preventing and reducing the problem of bullying behaviors among students. Therefore, related personnel and organizations should use the program to concretely solve the problem of bullying behaviors among students as one theory states that the more the students are attached and hold on to the religious principles, the more they can stop their wrong doings.

Acknowledgements

I would like to thank the Research Fund, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University for its financial support.

References

- Adams, M. (2003). The bullying starts here. *Home Life*, 10, 40-44.
- Adivatanasit, C. (2002). *Buddhist sociology*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- Al-bulyan. (n. d.). *Hallakah: Starting point of the changing for self and social*. Retrieved December 27, 2012, from <http://www.mistersor.exteen.com/20110413/entry-7>
- Amarin, T. (2000). *The study of the nurturance of mathayom suksa IV students of Mahidol withthayanusorn school in changwat Nakhonpathom* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Astor, R., Meyer, H., Benbenishty, R., Marachi, R., & Rosemond, M. (2005). School safety interventions: Best practices and programs. *Children and Schools*, 27(1), 17-32. <http://dx.doi.org/10.1093/cs/27.1.17>
- Beane, A. (2003). *Steps to implementing a system-wide or school-wide bully-free program*. Minneapolis, MN: Free Spirit.
- Besag, V. E. (1989). *Bullies and Victims in Schools*. Milton Keynes: Open University Press.
- Boulton, M., & Underwood, K. (1992). Bully/ victim problems among middle school children. *The British Journal of Educational Psychology*, 62, 73-87. <http://dx.doi.org/10.1111/j.2044-8279.1992.tb01000.x>
- Broom, L., & Selznick, P. (1981). *Sociology: A text with adapted readings* (7th ed.). New York: Harper & Row.
- Campbell, D. T., & Russo, M. J. (1999). *Social experimentation*. London: Sage. Weely-Manager.
- Chatsupakul, K. (2003). *Group activities in schools* (5th ed.). Bangkok: Pattanasuksa.
- Cohen, J., & Orbuch, T. (1990). *Introduction to sociology*. Singapore: McGraw Hill.
- Coloroso, B. (2004). *The bully, the bullied, and the bystander: From pre-school to high school: How parents and teachers can help break the cycle of violence*. New York: Harper Collins.
- Comwatjanung, W. (2001). *The effect of Thai music practicum and self-control on aggressive behavior of mattayomsuksa two students in Prachinkallayane school Prachineburi province* (Unpublished master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- Craig, W. (1998). The relationship among bullying, victimization, depression, anxiety, and aggression in elementary school children. *Personality and Individual Differences*, 24(1), 123-130. [http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8869\(97\)00145-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8869(97)00145-1)
- Department of Mental Health. (2000). *The activities manual to enhance life skills for children*. Nontaburi: Office of Mental Health Development.
- Evers, T. (2010). *Bullying prevention program: Excerpted from time to act and time to react*. Madison, WI: Wisconsin Department of Public Instruction.
- Farrington, D. (1993). Understanding and preventing bullying. In M. Tonry, & N. Morris (Eds.), *Crime and Justice*. Chicago: University of Chicago Press.
- Greenbaum, S. (1988). *School bully and victimization*. Resource Paper. Malibu, CA: National School Safety Center.
- Ibanah, A. (n. d.). *Hallakah in Islamic camp: Our camp are youth of the truth*. Retrieved December 27, 2012, from <http://www.fityatulhaq.net/forum/index.php?topic=158.0;wap2>
- Junger-Tas, J. (1996). Youth and violence in Europe. *Studies on Crime and Crime Prevention*, 5(1), 31-58.
- Kaltiala-Heino, R., & Rimpela, M. (1999). Bullying, depression, and suicidal ideation in Finnish adolescents: School survey. *BMJ: British Medical Journal*, 319, 348-356. <http://dx.doi.org/10.1136/bmj.319.7206.348>
- Khagphong, P. (2004). *Islamic faith on behavior of child breeding of Thai Muslim family in Bangkok* (Unpublished masters thesis). Prince of Songkla University, Pattani.
- Khemmanee, T. (2002). *Relation group for working and teaching*. Bangkok: Nichin Advertising Group.
- Laeheem, K. (2010). *Quantitative research data analysis with R program and R commander*. Songkhla: Prince of Songkla University.
- Laeheem, K. (2013). Factors associated with bullying behavior in Islamic private schools, Pattani province, Southern Thailand. *Asian Social Science*, 9(2), 55-60.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2009). Risk factors related to youths' violence behaviors in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakar Journal of Social Sciences and Humanities*, 15(6), 897-911.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakar Journal of Social Sciences & Humanities*, 16(6), 973-988.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2011). The risk factors are related to Thai Muslim youth's aggressive behavior in the three southern border provinces of Thailand. *NIDA Development Journal*, 51(3), 59-90.

- Laeheem, K., & Baka, D. (2012). A study of youth's violent behavior in the three southern border provinces of Thailand. *NIDA Development Journal*, 52(1), 159-187.
- Laeheem, K., & Sungkharat, U. (2012a). Development of screening inventory for students at risk of exposure to bullying behavior in Islamic private schools, Songkhla province. *Kasetsart Journal: Social Sciences*, 33(2), 175-187.
- Laeheem, K., & Sungkharat, U. (2012b). Relationships between affective characteristics factors, family upbringing factors, violence influence factors, and bullying behavior of Islamic private schools students' in Songkhla province. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 4(2), 65-82.
- Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N. (2009). Bullying: Risk factors becoming 'Bullies'. *Asian Social Science*, 5(5), 50-57.
- Laeheem, K., Kuning, M., McNeil, N., & Besag, V. E. (2008). Bullying in Pattani primary schools in southern Thailand. *Child: Care Health and Development*, 35(2), 178-183. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2214.2008.00890.x>
- Lhamlert, S. (2009). *A study of aggressive behavior and self-controlled program development to reduce aggressive behavior of female juveniles* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Songkhla: Po-bard.
- Marano, H. E. (1995). Big bad bully. *Psychology Today*, 28(5), 50-82.
- Narongraksakhet, I. (1997). *History of Islamic education*. Pattani: College of Islamic studies, Prince of Songkla University.
- Nelson-Jones, R. (1992). *Group leadership: A training approach*. California: Brook/Cole.
- Olweus, D. (2001). *Olweus' core program against bullying and antisocial behavior: A teacher handbook*. Bergen, Norway: Research Center for Health Promotion (The HEMIL Center).
- Ortega, R., & Lera, M. (2000). The Seville anti-bullying in school project. *Aggressive Behavior*, 26 (1), 113-123. [http://dx.doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-2337\(2000\)26:1<113::AID-AB9>3.0.CO;2-E](http://dx.doi.org/10.1002/(SICI)1098-2337(2000)26:1<113::AID-AB9>3.0.CO;2-E)
- Popenoe, D. (1993). *Sociology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Preble, W. K. (2003). From violence to empowerment: A continuum of respect and disrespect in schools. *The New Hampshire Journal of Education*, 6, 1-5.
- Rigby, K. (1996). *Bullying in schools and what to do about it*. Melbourne. Vic.: ACER.
- Ritnetikul, C. (2009). *The effect of group activities on attitude toward value of virginity of female students* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Rogers, C. R. (1970). *Encounter groups*. New York: Harper and Row.
- Salmivalli, C. (1999). Participant role approach to school bullying: Implications for interventions. *Journal of Adolescence*, 22 (4), 453-459. <http://dx.doi.org/10.1006/jado.1999.0239>
- Sereetrakul, W. (2009). *Factors affecting family solidarity in the opinions of Thai teenagers* (Unpublished masters thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Sonchan, S. (1999). *The effect of hatha yoga on aggressiveness of mathayomsuksa two students* (Unpublished master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- Southern Border Provinces Police Operations Center. (2006). *Statistics of the unrest in the three southern border provinces of Thailand*. Yala: Royal Thai Police.
- Tapanya, S. (2006). *The survey of students' bullying problem*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Thepsitha, S. (1998). *Social control*. Bangkok: The National Council on Social Welfare of Thailand.
- Thitiwattana, P. (2004). *Human and sociology*. Bangkok: Kasetsart University.
- Tragulsuppachai, T. (2004). *The effects of rational emotive behavior group therapy on decreasing the aggressive behavior in classroom* (Unpublished master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- Wattanapong, P. (2005). *The effects of group dynamic on emotion intelligence of students in Matayomsuksa I at Rattathibate school* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.

Copyrights

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to the journal.

This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>).